Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro rybolov

2025/2011(INI)

22.4.2025

NÁVRH ZPRÁVY

o přístupech k řízení rybolovu zaměřených na ochranu citlivých druhů a boj proti invazivním druhům a přínos pro místní hospodářství
(2025/2011(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodaj: André Rodrigues

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....7

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY 9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o přístupech k řízení rybolovu zaměřených na ochranu citlivých druhů a boj proti invazivním druhům a přínos pro místní hospodářství
(2025/2011(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 43 této smlouvy,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice (SRP)[1],

– s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 ze dne 20. listopadu 2009 o zavedení kontrolního režimu Společenství k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky[2],

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních a nepůvodních druhů[3] (nařízení o invazních nepůvodních druzích),

– s ohledem na Mezinárodní úmluvu o kontrole a řízení lodní zátěžové vody a usazenin,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A10-0000/2025),

A. vzhledem k tomu, že EU již dlouho uznává význam udržitelného rybolovu a přístupů k řízení rybolovu pro zachování mořské biologické rozmanitosti, ochranu citlivých druhů, podporu místních ekonomik a zajištění potravinové zabezpečení;

B. vzhledem k tomu, že invazní nepůvodní druhy jsou jednou z příčin úbytku biologické rozmanitosti, mají negativní dopad na rybolov a akvakulturu a na ekosystémové funkce a mohou být škodlivé pro lidské zdraví a biologickou bezpečnost;

C. vzhledem k tomu, že EU přijala několik opatření k mapování a potírání šíření invazních nepůvodních druhů, zejména nařízení o invazních nepůvodních druzích, kterým se stanoví seznam druhů vzbuzujících obavy Unie a prosazují kontrolní opatření;

D. vzhledem k tomu, že Evropská síť pro informace o nepůvodních druzích (EASIN) v současné době v různých prostředích monitoruje 12 423 nepůvodních druhů, z nichž 1 440 (11,6 %) jsou mořské druhy; vzhledem k tomu, že od roku 2019 je 53 % evropského mořského pobřeží vystaveno tlaku invazivních nepůvodních druhů, přičemž existují značné regionální rozdíly: 33 % v Baltském moři, 100 % v Černém moři, 98 % ve Středozemním moři a 25 % v severovýchodním Atlantiku;

[1] Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj.
[2] Úř. věst. L 343, 22.12.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1224/oj.
[3] Úř. věst. L 317, 25.10.2022, s. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1143/oj.

E. vzhledem k tomu, že změna klimatu, zejména oteplování oceánů, a zvýšený pohyb zboží a osob jsou klíčovými vektory pro zavlečení invazních nepůvodních druhů a mohou zesílit jejich dopad na citlivé druhy, ekosystémy, a v důsledku toho i na rybolovné činnosti;

F. vzhledem k tomu, že boj proti invazivním nepůvodním druhům vyžaduje také důrazná mezinárodní opatření; vzhledem k tomu, že Úmluva o biologické rozmanitosti uznává, že invazivní nepůvodní druhy jsou průřezovým problémem a že celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu si klade za cíl snížit do roku 2030 zavlékání a usazování invazních nepůvodních druhů alespoň o 50 %;

Citlivé druhy: ukazatelé odolnosti oceánů

1. zdůrazňuje jedinečnou úlohu citlivých druhů jako ukazatelů stavu mořských ekosystémů a environmentální, ekonomické a sociální přínosy plynoucí z jejich ochrany a zachování;

2. naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly přístupy k řízení rybolovu, které upřednostňují ochranu citlivých druhů, včetně řádného provádění cílů EU týkajících se chráněných mořských oblastí a posílení ochrany nejdůležitějších stanovišť;

3. vyzývá Komisi a členské státy, aby plně využívaly nástroje SRP, zejména technická opatření k řešení vzájemného působení rybolovu a posílení ochrany citlivých druhů;

4. připomíná význam údajů shromážděných v rámci SRP pro správné určení dopadu rybolovu na citlivé druhy;

5. zdůrazňuje, že je důležité posílit ochranu a obnovu citlivých druhů ve všech příslušných právních návrzích, a to i nad rámec těch, které se přímo týkají SRP;

Invazivní druhy: hrozby pro náš oceán i hospodářství

6. vyzdvihuje, že invazní nepůvodní druhy ohrožují rybolov a akvakulturu, původní mořskou biologickou rozmanitost a ekosystémy, a tím ovlivňují příjmy rybářů a pobřežních komunit;

7. připomíná, že v EU je přísně regulováno 88 invazních nepůvodních druhů, včetně 47 živočišných druhů a 41 rostlinných druhů s významným dopadem na Unii;

8. lituje, že současný seznam druhů s významným dopadem na Unii neuznává plně hrozbu invazivních nepůvodních druhů pro rybolov, akvakulturu a mořské prostředí EU plně – v současné době jsou na seznamu pouze dva mořské druhy *(Plotosus lineatus* a *Rugulopteryx okamurae*); vyzývá k jeho zlepšení na základě aktuálních vědeckých doporučení a posouzení rizik;

9. vyjadřuje politování nad nedostatkem specifických programů monitorování mořských invazních nepůvodních druhů a vyzývá ke zlepšení metod monitorování a harmonizaci ukazatelů v rámci EU a ke zvýšení technické a finanční podpory;

10. doporučuje stanovit metodiku pro prahové hodnoty i hodnoty pro všechny evropské mořské regiony a subregiony, a to s ohledem na dopad na rybolov, zvládnutelnost

postupů a potřebu prosazovat úmluvu o řízení zátěžové vody a uplatňovat pokyny pro usazeniny z trupu lodí;

11. vyzdvihuje potenciální vazby mezi invazními nepůvodními druhy zavlečenými do suchozemských a sladkovodních ekosystémů a těmi v oceánech a mořích a jejich dopad na rybolov a akvakulturu; vyzývá Komisi, aby k tomuto problému vypracovala komplexní strategii;

12. zdůrazňuje, že pro účinný boj s mořskými nepůvodními druhy je absolutní prioritou holistický, preventivní a víceodvětvový přístup k řízení; vybízí členské státy, aby více využívaly mapování terénu a nové techniky, jako je eDNA, umělá inteligence a automatizované monitorování, a také rybáře, pobřežní komunity a občanskou vědu jako nástroje pro stanovení důležitosti nových, objevujících se a pro rybolov a akvakulturu vysoce rizikových invazivních nepůvodních druhů;

13. vyzývá členské státy, aby posílily komunikaci, koordinaci a spolupráci s cílem zavést opatření rychlé reakce pro včasné odhalení a rychlou eradikaci mořských invazních nepůvodních druhů a také pro řízení již velmi rozšířených druhů;

14. vyzdvihuje, že zejména Středozemní moře je kritickým místem, kde se vyskytuje více invazních nepůvodních druhů než v jakémkoli jiném moři na světě, což má významný dopad na odvětví rybolovu a akvakultury, a vyžaduje proto zvláštní pozornost;

15. vyzdvihuje význam systému hlášení v rámci sítě EASIN, a to zejména pro včasné a komplexní hlášení nových nálezů, eradikačních opatření a nálezů při úřední kontrole; vyzývá členské státy, aby systém posílily poskytováním dalších informací, zejména údajů o rozložení druhů, zejména s přispěním informací od rybářů;

16. připomíná mezinárodní rozměr invazivních nepůvodních druhů a navrhuje, aby EU v tomto ohledu posílila svou činnost prostřednictvím regionálních organizací pro řízení rybolovu, a to v kontextu Úmluvy o biologické rozmanitosti i celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu, a vyzývá EU, aby posílila spolupráci s ostatními zeměmi při sdílení znalostí a vzájemné učení;

Příležitosti a výzvy pro pobřežní komunity

17. zdůrazňuje, že invazivní nepůvodní druhy mají významný negativní dopad na rybolov, akvakulturu, pobřežní komunity a další hospodářské činnosti; považuje za zásadní zohlednit i jejich širší sociální, ekonomické a kulturní důsledky nad rámec ztráty biologické rozmanitosti a dopady na ekosystémy, aby bylo možné účinně předcházet novým invazím a provádět úspěšná opatření na jejich zmírnění;

18. vyzývá k rozvoji osvětových kampaní s cílem informovat a zapojit rybáře, zúčastněné strany v odvětví rybolovu i širokou veřejnost o zavlékání, zjišťování i dopadech invazivních nepůvodních druhů;

19. požaduje finanční podporu na ochranu mořských ekosystémů a zachování citlivých druhů, jakož i na systémy pro informování o invazivních nepůvodních druzích, jejich monitorování a včasné varování před nimi na regionální a vnitrostátní úrovni i na úrovni EU, a to s ohledem na pozitivní dopad na rybolov a zachování biologické rozmanitosti;

20. připomíná Komisi, že nejvzdálenější regiony slouží jako důležité „bezpečné přístavy“ pro citlivé mořské druhy a zároveň jsou, pokud jde o invazivní nepůvodní druhy, velmi zranitelné; vyzývá k uznání významu ochrany těchto citlivých druhů a boje proti invazivním nepůvodním druhům v těchto regionech a zdůrazňuje potenciál udržitelného ekoturismu jako prostředku ochrany mořských ekosystémů a zároveň přímého přínosu pro odvětví rybolovu a akvakultury;

°

° °

21. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Tato zpráva se zabývá zásadními a vzájemně propojenými problémy ochrany citlivých mořských druhů, řešením rostoucí hrozby invazních nepůvodních druhů a zajištěním toho, aby toto úsilí přinášelo prospěch pro místní ekonomiky, zejména v odvětví rybolovu a akvakultury.

Kromě dlouhodobého závazku Evropské unie k udržitelnému řízení rybolovu a jeho úlohy při zachování mořské biologické rozmanitosti, ochraně zranitelných druhů, podpoře pobřežních komunit a zaručení potravinového zabezpečení také konstatuje, že pokud jde o mořské invazní nepůvodní druhy, je k dispozici podstatně méně údajů o jejich výskytu a hrozbách pro EU a členské státy než o výskytu invazních nepůvodních druhů v jiných ekosystémech.

Zpráva zdůrazňuje zásadní roli citlivých druhů jakožto zásadních ukazatelů zdraví mořských ekosystémů a inherentní environmentální, ekonomickou a sociální hodnotu jejich ochrany. Naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby jejich ochraně přiznaly prioritu prostřednictvím důsledných přístupů k řízení rybolovu, plného provádění cílů pro chráněné mořské oblasti a posílené ochrany nejdůležitějších stanovišť.

Zdůrazňuje rovněž potřebu plně využívat nástroje společné rybářské politiky (SRP), zejména nařízení o technických opatřeních, ke zmírnění dopadů rybolovu na citlivé druhy a zdůrazňuje význam údajů shromážděných v rámci SRP pro přesné posouzení dopadů rybolovu a vyzývá k začlenění ochrany citlivých druhů a jejich obnovy do všech příslušných právních návrhů.

Oceňuje současný seznam invazních nepůvodních druhů s významným dopadem na Unii, ale vyjadřuje politování nad tím, že tento seznam neodráží dostatečně podstatnou hrozbu, kterou invazní nepůvodní druhy představují pro mořské prostředí EU, a vyzývá k urychlenému vylepšení tohoto seznamu na základě nejnovějších vědeckých poznatků a posouzení rizik.

Zpráva rovněž upozorňuje na nedostatky v konkrétních programech monitorování mořských invazních nepůvodních druhů a zasazuje se o zdokonalení metod monitorování a harmonizaci ukazatelů napříč EU. Doporučuje vypracovat metodiky pro prahové hodnoty i hodnoty pro všechny evropské mořské regiony s ohledem na zvládnutelnost postupů a účinné prosazování úmluvy o zátěžových vodách.

Zpráva dále zdůrazňuje rostoucí roli změny klimatu a zvýšeného globálního pohybu, které usnadňují zavlékání a šíření invazních nepůvodních druhů, čímž zesilují jejich dopady na citlivé druhy a ekosystémy, což má přímé důsledky pro rybolovné činnosti.

V neposlední řadě uznává mezinárodní rozměr problému invazivních nepůvodních druhů a závazek EU v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti a celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu.

Závěrečná část se zaměřuje na příležitosti a výzvy z hlediska prospěchu pobřežních komunit. Zdůrazňuje, že invazní nepůvodní druhy škodí nejen biologické rozmanitosti, ale poškozují také rybolov, akvakulturu a další hospodářské, sociální a kulturní činnosti, a zdůrazňuje potřebu komplexního pochopení dopadů invazních nepůvodních druhů na hospodářství, ekosystémové služby a biologickou rozmanitost, aby bylo možné účinně předcházet novým invazím a provádět opatření na jejich zmírnění.

Vyzývá k rozvoji osvětových kampaní zaměřených na rybáře, širokou veřejnost a zúčastněné strany s cílem lépe pochopit zavlékání, zjišťování a dopady invazních nepůvodních druhů, a zasazuje se o finanční podporu ochrany mořských ekosystémů a citlivých druhů, jakož i o regionální, vnitrostátní a evropské systémy pro informování o invazivních nepůvodních druzích, jejich monitorování a včasné varování před nimi, přičemž uznává dvojí přínos těchto systémů pro zachování biologické rozmanitosti a pro rybolov.

V neposlední řadě uznává zvláštní zranitelnost nejvzdálenějších regionů, pokud jde o invazivní nepůvodní druhy, a význam citlivých druhů v jejich mořském prostředí a žádá uznat, že je nutné v těchto regionech řešit oba tyto problémy, přičemž zdůrazňuje potenciál udržitelného ekoturismu pro podporu ochrany mořských ekosystémů s přímými přínosy pro rybolov a akvakulturu.

Závěrem tato zpráva usiluje o podnícení činnosti a vyzývá k integrovanějšímu, vědecky podloženému a společnému přístupu, který uznává naléhavost a složitost těchto vzájemně propojených výzev.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY

Zpravodaj v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že při vypracovávání návrhu zprávy obdržel podněty od těchto subjektů nebo osob:

Subjekt nebo osoba
Ana Cristina Cardoso (PhD), Scientific Officer, European Commission, Joint Research Centre, Directorate D – Sustainable Resources, Unit D.02 Ocean and Water

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodaje.

Pokud jsou na seznamu uvedena jména, funkce, případně jména i funkce fyzických osob, zpravodaj prohlašuje, že příslušné fyzické osoby byly seznámeny s prohlášením Evropského parlamentu o ochraně osobních údajů č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), které stanoví podmínky platné pro zpracování jejich osobních údajů a práva související s tímto zpracováním.